

v.z.w.
vrienden van
DE ZWARTE PANTER
Hoogstraat 70-74
B 2000 Antwerpen
tel: 0032(0)3-233 13 45
fax: 0032(0)3-231 38 12
www.dezwartepanter.com
galerie@dezwartepanter.be

PANTERNIEUWSJES mei-juni 2018

De tentoonstelling **Jan Vanriet 'Ex Voto'** loopt van zondag 29 april tot en met zondag 24 juni.
De vernissage vindt plaats op zaterdag 28 april tussen 16:00u en 21:00u.

Jan Vanriet 'Ex Voto' (*fragmenten uit de catalogustekst van Eric Rinckhout*)

Met EX VOTO schildert Jan Vanriet een biografie in verf, een zelfportret in beelden. Voor deze reeks schilderijen boort hij een ruim picturaal reservoir met persoonlijke ijkpunten aan: hij zet in de verf wat hem heeft geraakt, gebeurtenissen die hem hebben gevormd als mens en kunstenaar – als we daar al een onderscheid in kunnen maken. Jan Vanriet is een volbloed schilder maar hij maakt er geen geheim van dat zijn wortels in de literatuur zitten. Herinneringen waaien aan, Vanriet brengt ze in beeld. Hij toont stukken van een leven, een legpuzzel 'waarin alles met van alles verbonden is' (Cees Nooteboom, *Rode regen*).

EX VOTO is veel: het is een samenspel van zelfportretten, echo's van vroegere schilderijen, bescheiden monumenten voor ruimhartige, inspirerende mannen en vrouwen – in de kunst en daarbuiten –, de schoonheid van alledag, de onbaatzuchtige hoffelijkheid van passanten, de choreografie van het bestaan, de vreugde van het kijken, 'il teatro della vita'... Niet in de laatste plaats is EX VOTO een ode aan het schilderen en aan de kracht van de schilderkunst.

Maar het is de ouder wordende kunstenaar die terugblijkt. Want over EX VOTO hangt ontegenzeggelijk een sluier van melancholie en tristesse. De dood is aanwezig, vermomd als bloemstukken die in onverwelkbaar majolica de eeuwige nagedachtenis dienen. Zo slingert de dood zich door deze reeks schilderijen als een verraderlijk kleurrijke draad door herinneringen die als een angel in het vlees zitten: de concentratiekampen, het verzet en de holocaust. Tegelijk verricht de tijd zijn stille sloopwerk, duikt de vader op als go-between tussen de kleine en de grote geschiedenis, en is er de angst voor de marsrichting van ideologieën – die eeuwenoud, springlevend en nog steeds uitermate vernietigend kunnen zijn.

Alles raakt aan alles. Jan Vanriet schildert 'la condition humaine' – het menselijk tekort. De paradox is niet vreemd aan zijn oeuvre: al vaker schilderde hij de schoonheid van de gruwel. Ook in EX VOTO zitten paradoxen: de serie schilderijen is een lofzang op de kracht van kwetsbaarheid, is de pelgrimstocht van een atheïst en een georkestreerde stream-of-consciousness.

EX VOTO opent met een monumentaal drieluik. Jan Vanriet kent zijn kunstgeschiedenis: een drieluik gebruik je niet zomaar. In de renaissance en de barok werd het middenluik ervan gereserveerd voor Jezus Christus of zijn moeder. Vanriet schildert op die plek, tegen een asgrijze achtergrond en in zoete kleuren, een kransje van bloemen uit keramiek, dat soms de grafzerk van een geliefde siert. De twee zijluiken van de triptiek laten een soortgelijk aardewerken kruis zien, telkens in spiegelbeeld, vervagend en naar binnen neigend, met donkergrijze strepen die als geplengde tranen over het doek druipen. Geen bloed van Christus, die trouwens afwezig is, en naar wiens dood alleen in de titel wordt verwezen: 'Golgotha', de schedelberg, waar hij gekruisigd werd.

Op dit doek heerst het verweer tegen de tijd. De tijd knipt immers ongenadig de vleugels van het leven, van de liefde, ook van de herinnering en misschien zelfs van de kunst. Is het daarom dat

Vanriet dit drieluik zo breekbaar schildert? Olieverf als een dunne schilfer op het doek – het enig mogelijke verzet.

De dood zorgt voor schimmen op het netvlies van de kunstenaar. Sommige van de portretten worden door de schilder omschreven als een rouwgebed, te vergelijken met de 'kaddish', die Allen Ginsberg opdroeg aan zijn overleden moeder Naomi.

Tijdens het 'componeren' van de reeks EX VOTO wilde Jan Vanriet de toevloed van menselijke voorstellingen doorbreken. Hij ging op zoek naar abstracte composities die een ontregeld *Fremdkörper* konden zijn en een rustpunt opleveren. Vanriet spreekt van 'een contrapuntische tegenklank'. Echt abstract was die tegenklank evenwel nooit. Het schilderij 'Nuenen', zeven gelige 'patatten' opgedragen aan Vincent van Gogh, valt compositorisch best te vergelijken met 'Two Mickeys in Love', zes zwarte cirkelvormen die refereren aan een staalsculptuur van Claes Oldenburg, 'Mickey Mouse'.

De schilder voegde ook andere objecten toe in een 'bedenklijk' soort keramiek. Zowel de trommelaar van de Hitlerjugend als het dashondje is vervaardigd in Allach-porselein, edelkitsch die SS-leider Heinrich Himmler in Dachau liet produceren.

Met EX VOTO heeft Jan Vanriet een stand van zaken opgemaakt. Hij biedt troost en schoonheid. Hij schildert tegen het vergeten in. Vergeefs maar zeker niet zinloos.

JAN VANRIET (°1948) woont in Antwerpen.

Zijn werk bevindt zich in de collecties van: British Museum London, Koninklijk Museum voor Schone Museum Antwerpen, Museum of Contemporary Art La Jolla, National Museum of Modern and Contemporary Art Seoul, The New Art Gallery Walsall, Museum of the Polish Jews Warsaw, National Museum Gdańsk, Fine Art Museum San Diego, MacNay San Antonio, Plantin-Moretus Antwerpen, etc.

Recente tentoonstellingen

Closing Time, Koninklijk Museum Schone Kunsten Antwerpen (2010) - *Losing Face*, Museum Kazerne Dossin Mechelen (2013) en Jewish Museum Moscow (2015) - *Ceremonie*, Galerie Wansink, Maastricht (2013) - *Closed Doors* (2013) en *Vanity* (2015) Roberto Polo Gallery Brussel - *Partie de campagne* (2012) en *Omens* (2015) Galerie De Zwarte Panter Antwerpen - *Song of Destiny*, National Museum Gdańsk (2015) - *The Music Boy*, The New Art Gallery Walsall (2016).

Belangrijke auteurs zoals Herbert Albrecht, Stefan Hertmans, Paul Huvenne, György Konrád, Adam Zagajewski, Edward Lucie-Smith, Cees Nooteboom, Maarten Doorman, Pierre Restany, Eric Rinckhout, Charlotte Mullins, Martin Herbert en Andrew Graham-Dixon schreven voor de talrijke publicaties over Vanriets werk.

Jan Vanriets meest recente boek *Radeloos geluk* werd gepubliceerd door Hollands Diep te Amsterdam. 'Puntige anekdotiek en scherpe zelfanalyse wisselen elkaar af in dit fascinerende egodocument.' *De Morgen* - 'Vanriet slaagt erin vele ballen tegelijk in de lucht te houden – een literaire tour de force.' *Knack*

Het boek Ex Voto van Jan Vanriet, met tekst van Eric Rinckhout en vormgegeven door Thomas Soete, verschijnt naar aanleiding van de gelijknamige tentoonstelling.

Er verschijnt tevens een bibliofiele editie in een foedraal met twee met aquarel ingekleurde prints van Jan Vanriet in een oplage van 25 exemplaren, genummerd van 1 tot 25, uitgegeven door de Vrienden van De Zwarte Panter en uitgevoerd door Boekbinderij Jansen. De intekenprijs van deze bibliofiele editie bedraagt 500 euro, te storten op rekeningnummer IBAN: BE96 0682 0095 2705 van de Vrienden van de Zwarte Panter.

De gewone editie is verkrijgbaar in de galerie en in de betere boekhandel tegen de prijs van 30 euro, verzendingskosten niet inbegrepen.

Antwerp Art Weekend 2018

Galerie De Zwarte Panter neemt deel aan de vierde editie, waarbij verschillende kunstlocaties de handen in elkaar slaan om hedendaagse kunst te vieren. De manifestatie die gedurende drie dagen plaats grijpt, verenigt 60 galeries, kunst locaties, tijdelijke tentoonstellingen en musea.

Antwerp Art Weekend gaat door van vrijdag 25 mei t.e.m. zondag 27 mei. www.antwerpart.be

Hugo Claus, con amore. Tentoonstelling in Bozar.

10 jaar na zijn dood en 50 jaar na mei '68 wijdt BOZAR een museale tentoonstelling aan Vlaanderens meest bekroonde auteur: **Hugo Claus**. De multidisciplinaire expo toont Claus in al zijn facetten: schrijver, schilder, theatermaker, filmregisseur. Curator **Marc Didden** maakt met liefde – *con amore* – een hoogst persoonlijke tentoonstelling, niet óver Claus, maar vóór Claus. Een eigenzinnig portret, samengesteld uit nauwkeurig geselecteerde archiefbeelden, foto's, tekstfragmenten en kunstwerken van o.a. Appel, Raveel en Ensor, maar ook hedendaagse kunstenaars als Borremans, De Cordier, Dillemans en Vanriet. En er is de nauwe band tussen Claus en het Paleis voor Schone kunsten, waar hij eerst tentoonstelde in 1959, deelnam aan het legendarische 'Poëzie in het Paleis' in 1966 en een protestavond tegen censuur leidde in mei '68. Marc Didden praat over zijn liefde voor Claus, de Franstalige schrijvers **Caroline Lamarche**, **Jacques De Decker** en **Jean-Luc Outers** buigen zich samen met **Béatrice Delvaux** over Claus' erfenis aan de andere kant van de taalgrens en dichters **Paul Bogaert**, **Dean Bowen**, **Dominique De Groen** en **Marieke Lucas Rijneveld** laten zich inspireren door zijn tekeningen. Muziek is er van de Gentse singer-songwriter **Renée**. De tentoonstelling loopt nog t.e.m. 22 juli in Bozar te Brussel. www.bozar.be

Hugo Claus. Achter vele maskers. Tentoonstelling in het Letterenhuis .

Hugo Claus stierf op 19 maart 2008. Voor de overzichtstentoonstelling *Hugo Claus. Achter vele maskers* maakte curator Hilde Van Mieghem een eigenzinnige keuze uit het enorme literaire archief van Claus, dat zij volledig heeft doorgenomen. Zij ontdekte er een schrijver die ervan hield een mistgordijn rond zich op te trekken en de realiteit naar eigen inzicht vorm te geven. Een man die tot in zijn laatste jaren de oorlog die zijn jeugd zo getekend had een plaats trachtte te geven. En een man die kon genieten van de liefde. *"Ik leef achter vele maskers. Daarachter schuilt alles wat je kunt invullen aan schaamte, kwetsbaarheid en verdriet."* In de expo ontdekt de bezoeker vier 'eilanden', cirkelvormige ruimtes die de vier fases in het leven van Claus weergeven. In de jeugdijaren (1929-1949) zoekt de schrijver zijn identiteit en legt hij zijn thema's vast. Met zijn eerste vrouw Elly Overzier beleeft Claus 'de jaren van verwondering' (1949-1969), waarin hij als schrijver tot bloei komt. In het derde eiland (1969-1980) verwerkt Claus twee minder gelukkige liefdes, om in de vierde cirkel (1980-2008) te verhuizen naar Antwerpen en zich met zijn tweede vrouw Veerle de Wit een tijdlang terug te trekken in de Provence. *Het verdriet van België* komt in het eerste en het vierde eiland ruim aan bod. Dankzij de indrukwekkende vormgeving van Niek Kortekaas is de combinatie van foto's, egodocumenten, teksten en handschriften een bijzondere ervaring. De tentoonstelling loopt nog t.e.m. 1 juli.

Letterenhuisfestival 'Ieder zijn Claus'

Op zaterdag 5 mei vindt de tweede editie plaats met als thema 'Ieder zijn Claus'. Het Letterenhuis wil een aantal goed geplaatste mensen over Claus aan het woord laten. Claus als dichter, regisseur, levensgenieter, schilder. Gastheer Marcel Vanthilt ontvangt een aantal gasten, o.a. Adriaan Raemdonck, Luc Coorevits, Patrick Conrad, Gregory Frateur, Robbert Ammerlaan, tussen 14 en 18u. Met elke gast gaat hij een 15-tal minuten over een bepaald facet in gesprek. www.letterenhuis.be/Claus2018

4 seizoenen: Frieda Van Dun - Emile Verhaerenmuseum

De tentoonstelling loopt nog t.e.m. 3 juni, open van 11 tot 18u tijdens weekends, feestdagen of op reservatie. Finissage: zondag 3 juni 2018 om 15u met voorstelling van de bibliofiele editie, 'Als bloemen' op 25 exemplaren, uitgegeven door de Vrienden van de Zwarte Panter en Demian, met gedichten van Roger de Neef en een originele gouache van Frieda Van Dun.

De seizoenen vormen een van die eeuwige thema's in de wereld van de poëzie en de kunst. Lente, zomer, herfst, winter: telkens opnieuw weten ze te ontroeren en te inspireren. Dichter Emile Verhaeren (1855-1916) heeft er talloze gedichten over geschreven en ook in het geschilderd oeuvre van Frieda Van Dun (1951) vormen de seizoenen een vast thema. Vroeg of laat moesten beiden dan ook samengebracht worden in één tentoonstelling. Frieda Van Dun laat zich inspireren door de natuur in haar kleurenpracht en diversiteit. Doorheen haar wervelende kleurenimpressies zweeft haar werk tussen abstractie en figuratie, waardoor het fris en hedendaags overkomt. Zij schildert met acryl op doek of papier, maakt gouaches, experimenteert met diverse druktechnieken en keramiek, en ontwerpt ook kleurrijke stoffen. Voor deze tentoonstelling creëerde zij een hele reeks nieuwe werken.

E. Verhaerenstraat 71, 2890 Sint-Amands. www.emileverhaeren.be

Lucienne Stassaert, 'Lettre à la femme aimée au sujet de la mort'

Op vrijdag 20 april om 20u stelt Lucienne Stassaert in De Zwarte Panter haar vertaling voor van de dichtbundel "Lettre à la femme aimée au sujet de la mort" van Jean-Pierre Siméon, die in 2006 bekroond werd met de prestigieuze Prix Max Jacob. De "Brief aan de geliefde omtrent de dood" getuigt van een indringend tijdsbesef - een belichaamde tijd die samenvalt met een gevoel van bedreiging. Voor deze Franse dichter is "een gedicht woede of melancholie". Zijn manifest "La poésie sauvera le monde" veroorzaakte veel ophef en is tevens verschenen in Livre de Poche. Inleiding door Hilde Keteleer,

waarna Lucienne enkele gedichten zal voordragen en uitgever Leo Peeraer de eerste exemplaren zal overhandigen.

Maarten Embrechts 'Letters in mijn hof'

Op donderdag 3 mei te 20u stelt Maarten Embrechts zijn nieuwe dichtbundel voor *Letters in mijn hof*. Inleiding door Lucienne Stassaert. Quirilian-Frank De Vos zorgt voor de muzikale omlijsting. Maarten Embrechts is een poëtische laatbloeier. Vanaf 2008 publiceerde hij achtereenvolgens in *Meander*, *De Brakke Hond*, *Het Liegend Konijn*, *Digther*, *De Contrabas* en *Gierik & NVT*. In 2010, 2011 en 2016 werd zijn werk genomineerd voor de *Melopeeprijs*. In zijn debuut, *Dagen van koffie en van brood* (2014), speelt de moederfiguur een centrale rol. Twee gedichten hieruit werden door Peter Vandermeersch opgenomen in de bundel *De 100 beste gedichten van 2015*. In zijn tweede bundel, *Vel*, stond de vaderfiguur dominant op de voorgrond. In *Letters in mijn hof* is de dichter zelf aan de orde. Andermaal met behulp van sprookjes en kinderversjes thematiseert hij dit keer vooral zijn eindigheid en menselijk tekort.

Max Temmerman, 'Huishoudkunde'

Wie zijn wij? Wat doen we hier? en bovenal Waar horen we thuis? Huishoudkunde, Max Temmermans vierde bundel, staat stil bij de wijze waarop we rondlopen in een wereld die meer dan ooit aan verandering onderhevig is en vormt een zoektocht naar al wat blijft: liefde, veiligheid, geborgenheid. Temmerman laat in mooie, troostrijke en hoopvolle gedichten zien dat er talloze schuilplekken zijn tegen de ongenadig voortsnellende tijd: in deze bundel worden tuinen evengoed bewoond als huizen, afzonderlijke kamers evenals hele straten, de minieme oppervlakte van een auto tot en met het karkas van een ganse stad. Max Temmerman (1975) debuteerde in 2011 met het voor de C. Buddingh'-Prijs genomineerde *Vaderland. Bijna een Amerika* (2013) sleepte nominaties in de wacht voor de Jo Peters Poëzieprijs, de J.C. Bloem-Poëzieprijs en de Herman De Coninckprijs. De bundel werd bekroond met de Herman De Coninckpublieksprijs. In 2015 verscheen zijn derde bundel *Zondag acht dagen*. Uitgeverij Vrijdag stelt *Huishoudkunde* voor op zaterdag 5 mei in de De Zwarte Panter, om 20u. Dichter Andy Fierens leidt in, Max Temmerman leest voor, auteur-muzikant Michael Brijns neemt de muziek voor zijn rekening en gastvrouw Vanessa Broes leidt de avond in goede banen. .

68e Arkprijs van het vrije woord voor PEN-Vlaanderen

PEN Vlaanderen, onderafdeling van de wereldwijde auteursvereniging PEN International, krijgt de Arkprijs 2018 voor haar niet aflatende inzet voor de vrije meningsuiting en voor auteurs die omwille daarvan worden vervolgd. In een tijdsgewricht, waarin censuur en nepnieuws de toon zetten en het vrije woord wordt belaagd, is die werking belangrijker dan ooit. Al vijftien jaar stelt het in Antwerpen een Schrijversflat ter beschikking van buitenlandse auteurs om er in alle vrijheid te werken. Intussen trad de vereniging ook toe tot ICORN, het Netwerk van Internationale Opvangsteden. Daarnaast geeft PEN Polyfoon met het programma Oorden & Woorden een podium aan allochtone auteurs, aangevuld met hun Vlaamse collega's. PEN werd gesticht in 1921, de Vlaamse onderafdeling in 1927. De vereniging kende illustere voorzitters: Stijn Streuvels, Albert Bontridder, Monika Van Paemel, Paul Koeck, Geert Van Istendael, Stefan Van den Bremt, David Van Reybrouck. Op 10 maart werd na vier jaar dichteres Joke Van Leeuwen opgevolgd door Erik Vlamincx. Het Arkcomité van het Vrije Woord stelt met bezorgdheid vast dat de vrije uitdrukking, de creativiteit en de nieuwsgaring in toenemende mate wereldwijd in het gedrang komen. Het roept alle gelijkgezinden op om cultureel weerwerk te bieden en mee in de bres te springen voor vreedzame samenwerking en internationale uitwisseling. Alleen zo wordt blok gevormd tegen onderdrukking en gelijkschaving. De Arkprijs van het Vrije Woord werd in 1951 gesticht door Herman Teirlinck en Het Nieuw Vlaams Tijdschrift. Sinds 1983 heeft een onafhankelijke stichting de fakkel overgenomen. De prijs wordt traditiegetrouw uitgereikt op de vooravond van Hemelvaartsdag, op woensdag 9 mei in De Zwarte Panter om 18.30 u.

Bart Stouten - Onder de Avondklok van de Liefde.

Voorstelling van de verzamelde poëzie van Bart Stouten op zaterdag 12 mei om 20u. in De Zwarte Panter. Bart Stouten: de lyrische Klara-presentator en dichter, die op kousevoeten tabeloze poëzie kan laten stormen. De dichter van de fijnzinnige observatie die zijn leven vertraagt, het beeld verscherpt, verwoordt wat een ander allang niet meer opmerkt. Deze Parnassusuitgave van uitgeverij P eert met een handgeplukte selectie vijftien jaren dichterschap. Dichter Stefaan van Den Bremt schreef een verhelderende inleiding op het werk.

Hij leidt in en internationaal vermaard luitist Floris De Rycker gaat de avond muzikaal opluisteren.

Agnès Guillaume - Exposition V.I.E. -V.idéo Image E.volution

Een tentoonstelling rond Nam June Paik 'fondateur de l'art video', met werk van o.a. Agnès Guillaume, Bill Viola, Fabien Chalon, Yun Aiyoung, Edvardo Gil, Pierrick Sorin, Ali Hossaini, Fabrizio Plessi. Tot 8 mei in *La galerie W*, 5, rue du Grenier-St.-Lazare Parijs. Info: www.galeriew.com